Published December 15, 2013 Klapalekiana, **49**: 185–186, 2013
ISSN 1210-6100

Nové nálezy tesaříka *Purpuricenus kaehleri kaehleri* (Coleoptera: Cerambycidae) v České republice

New findings of the longhorn beetle *Purpuricenus kaehleri kaehleri* (Coleoptera: Cerambycidae) in the Czech Republic

Richard AMBRUS

Trnkovo nám. 1112/1, 152 00 Praha 5; email: ambrus@centrum.cz

Faunistics, Coleoptera, Cerambycidae, *Purpuricenus kaehleri kaehleri*, Czech Republic

Abstract. New faunistic records of *Purpuricenus kaehleri kaehleri* (Linnaeus, 1758) from the Czech Republic are presented. The recent occurrence of this critically endangered longhorn beetle for Bohemia and Moravia is confirmed.

Purpuricenus kaehleri kaehleri (Linnaeus, 1758) se vyskytuje ve střední a jižní Evropě, Turecku a jižním Uralu (Miroshnikov 2012). Na Kavkaze, v severovýchodním Turecku a severním Iránu je rozšířen podruh *P. kaehleri menetriesi* Motschulsky, 1845 (Miroshnikov 2012).

Tento druh rychle mizí z celé střední Evropy, místy nebyl již desítky let znovu nalezen. V Čechách i na Moravě je již téměř vyhynulý druh (Sláma 1998). Ubývá od počátku tohoto století, ale hlavním přelomem výskytu je konec 40. a začátek 50. let, zřejmě vlivem zavedení insekticidů a asi též likvidací velkých soukromých sadů (Sláma 1998). Od této doby jsou pravděpodobně jediné lokality výskytu původní listnaté porosty na Křivoklátsku a Podyjí (Sláma 1998).

V České republice je tento druh zařazen mezi zvláště chráněné druhy jako kriticky ohrožený. V Červeném seznamu bezobratlých ČR (Rejzek 2005) je zařazen do kategorie: pro území ČR vymizelý (regionally extinct in CR). Publikované nálezy tohoto druhu na Křivoklátsku (Rejzek & Rébl 1999), ale potvrzují jeho recentní výskyt. Vzhledem k významnému ohrožení biotopu (zejména původní teplomilné doubravy), na který je tento druh vázán a izolovanosti několika mála populací v rámci České republiky, navrhuji tento druh v případě aktualizace Červeného seznamu ohrožených druhů bezobratlých ČR, zařadit do kategorie kriticky ohrožený (CR).

Purpuricenus kaehleri kaehleri (Linnaeus, 1758) se vyvíjí v celé řadě listnatých stromů a keřů, ale v našich klimatických podmínkách dává přednost dubu (*Quercus* spp.). Larva provádí žír v tenkých, živých nebo čerstvě odumřelých větvičkách nebo také pod kůrou již dlouho odumřelého dřeva silnějších průměrů (Sláma 1998, Rejzek & Rébl 1999).

V posledních letech bylo uskutečněno několik nových pozorování tohoto druhu a byly nalezeny některé nové, doposud nepublikované lokality, kde tento druh nadále přežívá.

Přehled nových faunistických záznamů. Bohemia centr.: Karlštejn env., jihozápadní svah Kněží hory (6051), 2.vii.2008, 1 ♀ na větvi živého dubu (*Quercus* sp.), R. Ambrus observ.; Nižbor env., 50°00'03.29"N, 14°00'47.33"E (5950), 22.vii.2010, 1 ♀ na listu živého dubu

(*Quercus petraea*), R. Ambrus observ., 18.vi.2012, 1 ♂, 1 ♀ na listech živého dubu (*Quercus petraea*), R. Ambrus observ.; Chotilsko, PR Vymyšlenská pěšina (6252), jižně orientovaný svah na levém břehu řeky Vltavy s teplomilnou doubravou a fragmenty reliktních borů, 9.vii.2011, 1 ♀ na větvi živého dubu (*Quercus* sp.), P. Zlámal observ.; cca 2 km SZ od obce Křepenice, Dubový vrch (6251), jihozápadní svah s teplomilnou doubravou a fragmenty reliktních borů, 29.vi.2012, 1 ♀ na listu živého dubu (*Quercus* sp.), O. Sedláček observ.; Moravia mer.: NP Podyjí, Šobes, 48°49'04.165"N, 15°58'27.599"E (7161), 19.vi.2010–3.vii.2010, 3 spec., P. Jelínek observ.; NP Podyjí, Šobes, 48°49'26.489"N, 15°58'14.075"E (7161), 19.vi.2010–3.vii.2010, 8 spec., P. Jelínek observ.; NP Podyjí, Podmolí-Šobes (7161), 17.vii.2010,1 ♂ v trávě pod dubem (*Quercus* sp.), F. Trnka observ.; NP Podyjí, cca 1 km SZ od obce Havraníky, okraj dubového lesa u Havranického vřesoviště, 48°49'19"N, 15°59'53"E (7162), 11.vi.2011, 1 ♀ přeletující a usedající na rostliny okolo lesní cesty, J. Růžička observ.

PODĚKOVÁNÍ. Autor by rád poděkoval Pavlu Jelínkovi (Brno), Janu Růžičkovi (Zlín-Malenovice), Ondřeji Sedláčkovi (Příbram), Filipu Trnkovi (Rychnov nad Kněžnou) a Petru Zlámalovi (Praha) za poskytnutí údajů o jejich pozorování. Jiřímu Vávrovi (Ostrava) a Janu Růžičkovi (Praha) děkuji za cenné připomínky k rukopisu.

LITERATURA

MIROSHNIKOV A. I. 2012: K poznaniyu zhukov-drovosekov Kavkaza. 8. Rod Purpuricenus Dejean, 1821 (Coleoptera: Cerambycidae). (Contribution to the knowledge of the longicorn beetles of the Caucasus. 8. Genus Purpuricenus Dejean, 1821 (Coleoptera: Cerambycidae)). *Caucasian Entomological Bulletin* **8**: 37–50 (in Russian, English abstract).

REJZEK M. & RÉBL K. 1999: Cerambycidae (Coleoptera) of Křivoklátsko Biosphere Reserve (Central Bohemia). *Mitteilungen des Internationalen Entomologischen Vereins* **Supplement 6**: 1–69.

REJZEK M. 2005: Cerambycidae (tesaříkovití). Pp. 530–532. In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds): *Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates.* Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp. (in Czech and English).

SLÁMA M. 1998: *Tesaříkovití (Cerambycidae) České republiky a Slovenské republiky.* [*Longhorn beetles of Czech Republic and Slovak Republic*]. Milan Sláma, Krhanice, 383 pp. (in Czech, German introduction without title).